

Tiedekunta/Osasto - Fakultet/Sektion - Faculty Oikeustieteellinen tiedekunta		Laitos - Institution - Department Yksityisoikeuden laitos	
Tekijä - Författare - Author Pekka Heikkinen			
Työn nimi - Arbetets titel - Title Tekijänoikeusjärjestöt, kilpailuoikeus ja tekijän suoja			
Oppiaine - Lroämne - Subject Yritystoiminta			
Työn laji - Arbetets art - Level Tutkielma	Aika - Datum - Month Tammikuu 1997	Sivumäärä - Sidoantal- Number of pages 100 + X	
Tiivistelmä - Referat - Abstract <p>Tapaukset, joissa tekijänoikeus on joutunut ristiriitaan kilpailuoikeuden tavoitteiden kanssa ovat yleistyneet niin Euroopan Unionin kuin sen jäsenvaltioiden oikeuskäytännössä. Tähän on syynä paitsi kilpailuoikeuden soveltamisalueen laajeneminen, myös viestinnän kehitys. Kilpailuoikeus on saanut roolin tiedon kulun vapauden puolustajana.</p> <p>Tekijöitä edustavien järjestöjen toiminta on 1990-luvulla ollut kilpailuviranomaisten erityisen kiinnostuksen kohteena. Työn keskeinen kysymys on, mitä kilpailuoikeuden soveltaminen järjestöjen toimintaan merkitsee tekijän suojan kannalta.</p> <p>Kilpailuoikeudellisessa tulkinnassa olennaista on, miten järjestön suhde yksittäiseen tekijään hahmotetaan, Horisontaalisessa suhteessa järjestöt voidaan rinnastaa tekijöiden ammattiliittoihin, joiden tarkoituksena on oikeuksien kollektiivinen suojaaminen suhteessa käyttäjiin. Kilpailuvirasto on tulkinnut järjestöjen toiminnan KRL 6§:n kieltämäksi hintayhteistyöksi. Kilpailuneuvosto on sen sijaan katsonut, että järjestöjen suhde yksittäiseen oikeudenhaltijaan on vertikaalinen. Tekijänoikeusjärjestöt ovat itsenäisiä elinkeinonharjoittajia, jotka ovat KRL 3§:n määräävässä markkina-asemassa. Samalla kilpailuneuvosto totesi, että tekijänoikeuslain tavoite ja tarkoitus on otettava huomioon järjestöjen toimintaa arvioitaessa.</p> <p>Tekijöitä edustavien ammattijärjestöjen ja viestintäyritysten välisiin työehtosopimuksiin on sisällytetty oikeuksien käyttöä koskevia määräyksiä. KRL 2. 1 § sulkee työmarkkinoita koskevat sopimukset lain soveltamisalueen ulkopuolelle. KHO on tuoreessa ratkaisussaan kuitenkin tulkinnut työehtosopimusmääräykset sellaiseksi vertikaaliseksi kilpailunrajoitukseksi, johon voidaan soveltaa KRL 9§:n yleissäännöstä. Ratkaisu merkinnee sitä, että KRL:n vaikutus ulottuu aiempaa selkeämmin myös työehtosopimusten tekijänoikeusmääräyksiin.</p> <p>Vertikaalinen näkökulma ohjaa arvioimaan järjestöjen toimintaa teosten leviämisen ja viestinnän kannalta. Yrityksen hallussa tekijänoikeus on kilpailukeino. Järjestöt ovat määräävässä markkina-asemassa suhteessa käyttäjiin ja tekijöihin. Kansallisen ja EY:n oikeuskäytännön valossa käydään läpi tapauksia, joissa järjestöjen on katsottu käyttäneen väärin asemaansa. Yhteisön oikeuskäytännön avulla pyritään hahmottamaan sellaisia tilanteita, joita Suomessa ei vielä ole ehtinyt esiintyä.</p> <p>Tietoverkkostrategiat ja pyrkimykset "informaation valtateiden" luomiseen korostavat osaltaan järjestöjen välittäjäroolia. Samalla digitaalitekniikan käyttöönotto horjuttaa vakiintunutta oikeuksien tasapainoa. Koska digitalisoituminen luo mahdollisuuksia nimenomaan yksittäisille tekijöille ja käyttäjille, on järjestöjen uudistettava lisensointi- ja sopimuskäytäntöjään. Myös julkisen vallan sääntelyä, joka koskee oikeuksien jakautumista tekijöiden, välittäjien ja loppukäyttäjien välillä on arvioitavuudesta näkökulmasta. Digitaalisessa ympäristössä järjestöjen toimintaa ja tekijän yksinoikeuden rajoituksia on entistä vaikeampi perustella markkinoiden toimintaan liittyvillä syillä.</p>			
Avainsanat - Nyckelord - Keywords Tekijänoikeusjärjestö, kilpailuoikeus, kollektiivinen sopiminen, digitalisoituminen			
Säilytyspaikka - Förvaringsställe - Where deposited Oikeustieteellisen tiedekunnan kirjasto			
Muuta tietoja - Övriga uppgifter - Additional information			